

Media: ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ **Page:** 50-51 **Published at:** 14-10-2023

Author: **Surface:** 1195.68 cm² **Circulation:** 4750

Subjects:

ΤΟΒΕ ΝΤΙΤΛΕΟΥΣΕΝ
Η τριλογία της Κοπεγχάγης
 Μυθιστόρημα
 Μετάφραση:
 Κατερίνα Σχινά
 Σελ. 480.
 ΕΚΔΟΣΕΙΣ
 ΠΑΤΑΚΗ, 2023

Ανοιχτό Βιβλίο

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
 ΜΙΣΣΑ ΦΑΪΣ

Η Τριλογία της Κοπεγχάγης, που περιλαμβάνει τα έργα «Παιδική ηλικία» (1967), «Νιάτα» (1967) και «Εξάρτηση» (1971), θα μπορούσε να θεωρηθεί πρόαγγελος της εξομολογητικής γραφής, ένα είδος που αντλεί από αυτοβιογραφικά στοιχεία και έχει γνωρίσει άνθηση (αλλά και πολεμική) δίνοντας πολύ ενδιαφέροντα και ποικίλα δείγματα γραφής στα χέρια συγγραφέων, όπως η Ρέιτσελ Κασκ, η Ανί Ερνό, η Ελενα Φεράντε και πρόσφατα ο Εντουάρ Λουί.

Η συγγραφέας της Τριλογίας, Τόβε Ντιτλέουσεν, γεννήθηκε το 1917 στην Κοπεγχάγη, στην εργατική συνοικία Βέστερμπρο. Η ζωή της υπήρξε πλούσια και πολυτάραχη: παντρεύτηκε και χώρισε τέσσερις φορές, ο τελευταίος της σύζυγος για να τη χειραγωγήσει την έθισε στα φάρμακα, η ίδια πάλεψε για πολλά χρόνια με την εξάρτηση, νοσηλεύτηκε κατά καιρούς σε ψυχιατρικές κλινικές και αυτοκτόνησε στα πενήντα οκτώ της χρόνια. Ξεκίνησε να γράφει ποιήματα στην ηλικία των δέκα ετών, ενώ η πρώτη της ποιητική συλλογή εκδόθηκε στα είκοσι δύο της. Υπήρξε πολύ παραγωγική συγγραφέας και το έργο της περιλαμβάνει ποιήματα, διηγήματα, μυθιστορήματα, δοκίμια και άρθρα σε εφημερίδες. Σήμερα θεωρείται από τις σημαντικότερες φωνές της δανέζικης λογοτεχνίας του εικοστού αιώνα.

Στο πρώτο μέρος, την «Παιδική ηλικία» η συγγραφέας φιλοτεχνεί το πορτρέτο της οικογένειάς της και της ζωής τους στο Βέστερμπρο: μια μητέρα νοικοκυρά, παρούσα αλλά ανεξιχνίαστη και με αιφνίδιες μεταπτώσεις στη συμπεριφορά προς την κόρη της, ένας πατέρας ταγμένος στην Αριστερά και στον συνδικαλισμό, πληρώνοντας για τις πεποιθήσεις του με μακρόχρονα διαστήματα ανεργίας, τρυφερός αλλά και άκαμπτος, ένας αδελφός που καταστρέφει σιγά σιγά τα πνευμόνια του εισπνέοντας βερνίκι ως ειδικευμένος εργά-

της σε συνεργείο αυτοκινήτων.

Σημαντικό στοιχείο στο πορτρέτο της ίδιας της Τόβε παίζουν οι λέξεις, αυτή η ασπίδα απέναντι στη θλίψη, την ανέχεια και τις αιφνίδιες μεταβολές της μητρικής διάθεσης που συχνά κατέληγαν σε ένα χαστούκι ή μια βίαιη σπρωξιά πάνω στη σόμπα: «Μετάφερα εγώ τα φλιτζάνια στην κουζίνα, και μέσα μου μακρόσυρτες, μυστηριώδεις λέξεις άρχιζαν να τυλίγουν την ψυχή μου σαν προστατευτική μεμβράνη. Ένα τραγούδι, ένα ποίημα, κάτι καθησυχαστικό, ρυθμικό και τρομερά στοχαστικό, αλλά ποτέ ανησυχητικό ή θλιβερό, αφού το γνώριζα πως αυτά τα ανάλαφρα κύματα από λέξεις κυλούσαν μέσα μου, ήξερα ότι η μητέρα μου δεν μπορούσε να μου κάνει τίποτα πια, επει-

δή είχε πάψει να είναι σημαντική για μένα».

Οι λέξεις θα συνεχίσουν να αποτελούν όχι μόνο την ασπίδα αλλά και το δόρυ της νεαρής Τόβε στην πορεία της προς την ωριμότητα, όπως αυτή αποτυπώνεται στο δεύτερο μέρος, τα «Νιάτα», μια πορεία που θα περάσει από την εργασία και τη σταδιακή οικονομική ανεξαρτητοποίηση. Η Τόβε θα εργαστεί σε διάφορες θέσεις που τότε προσοριζόνταν για γυναίκες, με μόνη προσδοκία να νοικιάζει ένα μικρό δωμάτιο όπου θα μπορεί να γράφει στη γραφομηχανή τα ποιήματά της, θυμίζοντάς μας την περίφημη φράση της Βιρτζίνια Γουλφ: «Για να γράψει μια γυναίκα πρέπει να έχει λεφτά κι ένα δικό της δωμάτιο». Η Ντιτλέουσεν, όπως κι η Γουλφ, μορφώθηκαν δανειζόμενες βιβλία από βιβλιοθήκες και όχι λαμβάνον-

Εχοντας να παλέψει τις πατριαρχικές δομές και αντιλήψεις της εποχής σε συνδυασμό με την ταξική της προέλευση, η Ντιτλέουσεν κατόρθωσε να διαμορφώσει η ίδια την ταυτότητά της, να γίνει «ορατί» μέσω της συγγραφής, γι' αυτό και το έργο της έχει βρεθεί στο κέντρο του διαλόγου περί φεμινισμού

ERIK PETERSEN / POLIFOTO / LICENS: BEGRÆNSET ANVENDELSE

ντας επίσημη ανώτερη μόρφωση, ένα απρόσιτο αγαθό για τις γυναίκες της εποχής. Ακόμη κι ο πατέρας της Τόβε, που εκτιμούσε τα γράμματα και διάβαζε συχνά βιβλία, της είχε δηλώσει από τότε που ήταν παιδί πως οι γυναίκες δεν μπορούν να γίνουν ποιήτριες.

Εχοντας να παλέψει τις πατριρχικές δομές και αντιλήψεις της εποχής σε συνδυασμό με την ταξική της προέλευση, η Ντιτλέουσεν κατόρθωσε να διαμορφώσει η ίδια την ταυτότητά της, να γίνει «ορατή» μέσω της συγγραφής γι' αυτό και το έργο της έχει βρεθεί στο κέντρο του διαλόγου περί φεμινισμού.

Δεν είναι τυχαίο άλλωστε ότι η Φεράντε και η Ερνό, με τις οποίες τη συγκρίνουν, μιλούν κι αυτές για τη λαχτάρα και την πάλη γυναικών που προέρχονται από την εργατική τάξη, να

αυτοπροσδιοριστούν μέσω της μόρφωσης και της γραφής.

Παρατηρώντας μάλιστα πως το είδος της εξομολογητικής γραφής συγκεντρώνει στα ονόματα που το εξασκούν κυρίως γυναίκες θα αποτολμήσω μια ερμηνεία: οι γυναίκες νιώθουν την ανάγκη να αφηγηθούν τη ζωή τους γιατί η ζωή τους έχει υπάρξει ως επί το πλείστον τραυματική ως προς την εμπειρία του φύλου. Κι ο Εντουάρ Λουί, ομοφυλόφιλος άντρας, για την τραυματική εμπειρία του φύλου του μιλάει. Γράφοντας εκθέτουμε την αρχαία πληγή (αιμορραγώντας ενίοτε μέχρι τέλους).

Οι 473 σελίδες του βιβλίου κυλούν σαν νεράκι όχι μόνο χάρη στον αφηγηματικό ρυθμό και το ύφος που βασίζεται σε μια σοφή μίξη μελαγχολίας και χιούμορ, αλλά και χάρη στη μεταφραστική δεινότητα της Κατερίνας Σχινά.